

2.1.1.1.2. Indgrebsmuligheder over for skibe efter havmiljøloven samt lov om sikkerhed til søs

I dansk lovgivning findes flere muligheder for de danske myndigheder til at foretage indgreb over for skibe. I det følgende gennemgås overordnet de indgrebsmuligheder, der kan blive relevante i forbindelse med anvendelse af og anvisning til nødrområder.

Lov om beskyttelse af havmiljøet

I havmiljøloven er der flere indgrebsmuligheder. F.eks. giver havmiljølovens § 42, stk. 1, mulighed for at forsvarsministeren (i praksis Søværnets Operative Kommando) uden retskendelse kan foretage de undersøgelser af et skib, som er nødvendige for at forhindre eller bekæmpe forurening af havet, såfremt der fra det pågældende skib allerede er sket eller er fare for, at der forårsages forurening af havet.

Efter havmiljølovens § 43, stk. 1, har forsvarsministeren beføjelse til at forbyde et skib at fortsætte sejladsen eller andre aktiviteter, eller påbyde at sejlads eller andre aktiviteter skal følge bestemte retningslinier, såfremt der er fare for udtømmning eller udledning i strid med loven eller regler udstedt i medfør heraf, og hvis forbud/påbud er nødvendigt for at forhindre eller bekæmpe forurening af havet.

§ 43, stk. 3, giver samtidig forsvarsministeren hjemmel til herudover at træffe yderligere foranstaltninger til at forhindre eller bekæmpe forurening, der kan medføre alvorlige skader for havmiljøet. Denne bestemmelse forudsættes alene at kunne anvendes i helt ekstraordinære situationer, jf. ordlyden »alvorlige skader på havmiljøet«.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til bestemmelserne, jf. Folketingstidende 1992-93, Tillæg A, spalte 7277.

Forsvarsministeren giver efter havmiljøloven anvisninger i form af mundtlige påbud, som i henhold til lovens § 43, stk. 4, snarest muligt skal følges op af et skriftligt påbud. Det er hovedreglen, at skibene følger påbud uden protest.

I medfør af havmiljølovens § 43 a, stk. 1, kan forsvarsministeren endvidere udstede forbud mod, at et skib anløber danske havne, såfremt skibet afsejler eller fortsætter sin sejlads trods et sejladsforbud efter § 43, eller skibet undlader at anløbe et reparationsværft. Bestemmelsen kan være relevant i en situation, hvor et skib med behov for assistance vil søge til et nødrområde beliggende i en havn i strid med et forbud meddelt efter § 43.

I medfør af havmiljølovens § 63 b, stk. 1 og 2, kan politiet, forsvarsministeren eller den ministeren bemyndiger dertil i sager om udtømmning af olie beslutte

at tilbageholde et skib, hvis det er nødvendigt for at sikre et krav på betaling af bøde, sagsomkostninger eller konfiskation, herunder værdikonfiskation, dog kun indtil de nævnte beløb er betalt eller der er stillet sikkerhed herfor. § 63 b, stk. 4-7 indeholder nærmere bestemmelser om udstrækningen af beføjelserne i § 63 b, stk. 1 og 2.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til bestemmelserne, jf. Folketingstidende 1999-2000, Tillæg A, spalte 4358 samt Folketingstidende 2005-2006, Tillæg A, spalte 4892.

Lov om sikkerhed til søs

Der findes tillige forskellige indgrebsmuligheder efter lov om sikkerhed til søs, jf. lovbekendtgørelse nr. 903 af 12. juli 2007. Efter § 14 kan Søfartsstyrelsen således tilbageholde et skib, hvis det som følge af fejl eller mangler ved skrog, maskineri, sikkerhedsudstyr, placering af ballast og ladning, bemanning eller af andre grunde, er forbundet med fare for ombordværendes sikkerhed eller sundhed eller fare for forurening at lade skibet gå til søs eller fortsætte sejladsen.

Økonomi- og erhvervsministeren (i praksis Søfartsstyrelsen) kan endvidere i henhold til § 6 fastsætte regler og træffe foranstaltninger til sikring af sejladsen, overholdelse af orden og forebyggelse af fare samt til forebyggelse af, at der lægges den frie sejlads hindringer i vejen. Bestemmelsen tager efter sin forhistorie primært sigte på at forebygge at skibe forvolder fare for andre.

Søværnets Operative Kommando er, jf. bekendtgørelse nr. 443 af 18. maj 2006 om henlæggelse af visse beføjelser på det maritime område til Søværnets Operative Kommando, tillagt visse beføjelser til at træffe foranstaltninger og meddele påbud efter § 6 samt at tilbageholde skibe efter § 14, når disse har været involveret i en grundstødning eller kollision.

Med hensyn til forholdet mellem havmiljølovens § 43 og §§ 6 og 14 i lov om sikkerhed til søs bemærkes overordnet, at tilbageholdelse af et skib, i de tilfælde hvor sikkerheden for skibet og besætningen mv. er i fare, skal foretages med hjemmel i § 14 i lov om sikkerhed til søs. I de tilfælde, hvor der kun er fare for forurening, vil forbud eller påbud skulle meddeles efter havmiljølovens § 43. Hvor forebyggelse af fare er nødvendigt i forbindelse med opretholdelse af sejladsikkerheden meddeles forbud eller påbud efter § 6 i lov om sikkerhed til søs. I tilfælde, hvor der både er fare for skib og besætning mv. (søikkerhed) eller fare for sejladssikkerheden og fare for forurening, vil henholdsvis havmiljøloven og lov om sikkerhed til søs finde anvendelse, alt efter om det primære hensyn i